

DATOS IDENTIFICATIVOS

Xénero e Educación

Materia	Xénero e Educación			
Código	O05M138V01109			
Titulación	Máster Universitario en Intervención Multidisciplinar na Diversidade en Contextos Educativos			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	4.5	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa Didáctica, organización escolar e métodos de investigación Didácticas especiais Dpto. Externo			
Coordinador/a	Rodríguez Castro, Yolanda			
Profesorado	Fernández Villarino, María de los Ángeles Martínez Román, Rosana Rodríguez Castro, Yolanda Valcarce Fernández, Margarita			
Correo-e	yrcastro@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia propónse mostrar a transversalidade da igualdade entre homes e mulleres na educación, nas súas diferentes vertentes e opcións deportivas, académicas e profesionais.			

Competencias

Código	
A5	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B1	Adquirir unha formación teórica de carácter multidisciplinar e comprender os fundamentos teóricos-prácticos relacionados cos ámbitos de diversidade, con énfase nas necesidades educativas especiais, interculturalismo, compensación de desigualdades, sexo/xénero e educación de persoas adultas.
B2	Coñecer e analizar as situacións reais de diversidade que se poden ver reflectidas nos contextos educativos, tanto formais como non formais, empregando procesos sistemáticos de indagación.
B3	Establecer contacto directo con experiencias innovadoras relacionadas coa diversidade, valorando o seu interese e as posibilidades de ser transferidas a outros contextos profesionais semellantes, así como de ser aplicables a situacións novas e emerxentes.
C2	Adquirir habilidades básicas de deseño, aplicación e avaliación de propostas de intervención dirixidas a traballar coa diversidade, valorando especialmente as aportacións innovadoras
C3	Ser capaz de analizar prácticas profesionais relacionadas co tratamento da diversidade, detectando puntos fortes e débiles, con especial énfase nas de carácter innovador
C10	Relacionar os contidos do mestrado coa experiencia persoal e con situacións educativas reais, mediante a utilización de narracións autobiográficas
C11	Coñecer e aplicar procesos de toma de decisións relacionadas co tratamento da diversidade. Ser capaz de discernir as ideas nas que se fundamentan esas decisións, anticipando tamén os seus efectos
D1	Utilizar as novas tecnoloxías en diferentes contextos: formativos, de investigación, de aplicación profesional, para difundir e compartir ideas, etc.
D2	Dominar diferentes estratexias metodolóxicas co propósito de mellorar as condutas profesionais e facilitar a aprendizaxe autónoma, a través do emprego de recursos como os contratos de aprendizaxe, a aprendizaxe baseada en problemas ou o uso de portafolios

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Emitir unha valoración crítica sobre os modelos educativos diferenciados das mulleres	A5 B3 C3 C10 D1
Avaliar programas educativos-deportivos e habilidades para utilizar procedementos de avaliación que melloren a aprendizaxe desde a perspectiva de xénero	A5 B2 C2 C11 D1
Manexar estratexias de asesoramento en materia de xénero para o profesorado, outros profesionais de axuda, as familias, a sociedade e as organizacións	A5 B3 C2 D1 D2
Identificar modelos, técnicas, recursos e instrumentos para a intervención orientadora e educativa con perspectiva de xénero.	A5 B1 B2 C2 D1

Contidos

Tema	
1. Educación e escolarización da muller desde a perspectiva histórica	1.1. Conceptos clave relacionados coa igualdade de oportunidades. 1.2. Os estereotipos de xénero: evolución, modelos e tipos (estereotipos descritivos e prescriptivos) 1.3. As novas teorías do sexismo moderno e a súa materialización en novas formas de violencia (online vs. offline). 1.4. Da separación dos sexos á coeducación: análise da realidade actual no sistema educativo.
2.- Orientación académica, profesional e laboral con perspectiva de xénero	2.1. O acceso das mulleres a educación, a formación e ao emprego. 2.2. O enfoque de xénero na orientación: conceptos de traballo e emprego. División sexual do traballo. Segregación vertical e horizontal. Segmentación e brechas na educación e o emprego. Discriminación múltiple. Medidas de acción positiva. Plans de igualdade 2.3. A acción orientadora con perspectiva de xénero: estratexias, técnicas e recursos
3. A diversidade na práctica deportiva en función do xénero. Estratexias e programas de intervención no ámbito escolar.	3.1. Visión desde a realidade social. 3.2. Estratexias e programas de intervención desde a educación formal na aula de educación física. 3.3. Estratexias e programas de intervención desde as experiencias en formación de profesores de educación física.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	12	0	12
Traballo tutelado	0	31	31
Estudo de casos	3	0	3
Resolución de problemas de forma autónoma	0	31	31
Prácticas de laboratorio	8	0	8
Cartafol/dossier	0	15	15
Traballo	0	11	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte das profesoras dos temas obxecto da materia.
Traballo tutelado	Documentos propostos polas profesoras e elaborados polo alumnado acerca de aspectos teórico/prácticos da materia, de extensión limitada.
Estudo de casos	Resolución de casos prácticos presentados nas sesións presenciais

Resolución de problemas de forma autónoma Análise de estratexias e de recursos propostos polas profesoras

Prácticas de laboratorio Execución de tarefas de carácter práctico por parte do alumnado e con orientación do profesorado. terán carácter presencial

Atención personalizada

Metodoloxías Descrición

Traballo tutelado A resolución de dúbidas e o seguimento dos traballos tutelados, farase de maneira non presencial, a través do campus virtual Moovi. Durante o mes de docencia poderase solicitar, con cita previa, as titorías online das docentes.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Traballo tutelado Realización de traballo grupal que consistirá en: selección dun material educativo (impreso, audiovisual, dixital) pensado para traballar con perspectiva de xénero na Formación do Profesorado, a Educación Obrigatoria (materia de Educación Física) ou na Orientación Profesional, e emitir un informe fundamentado e detallado acerca do seu maior ou menor validez, aplicando as teorías de xénero e a lexislación vixente en materia de igualdade. Ademais en función do informe anterior, repensar devandito material e facer outras propostas de aplicación noutros contextos educativos formais e/ou non formais (práctica deportiva) e noutros ámbitos da orientación (orientación laboral) en distintos contextos socio-comunitarios	50	A5 B3 C2 D1 C3 D2 C10 C11
Estudo de casos Realización de actividades propostas na aula por cada profesora.	30	B2 C3 D2 B3 C11
Cartafol/dossier Participar satisfactoriamente, polo menos no 80% das actividades de aula. O seguimento do alumnado realizarase a través do cartafol realizado individualmente, segundo as pautas recomendadas (10%). Neste apartado, inclúese a asistencia á actividade de módulo (10%).	20	B1 D2 B2

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado que por diversas circunstancias xustificadas documentalmente, non alcance o 80% da asistencia correspondente ás actividades de aula deberá realizar as seguintes actividades: Lectura e análise dos documentos propostos polas profesoras acerca da temática da materia. Poderá alcanzar até 3 puntos. Resolución das actividades desenvolvidas en clase. Poderá alcanzar até 3 puntos. Realización dun traballo conxunto da materia, titorizado, que proporán as profesoras da materia. Poderá alcanzar até 4 puntos.

As actividades non superadas na 1ª convocatoria poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, manténdose as puntuacións previamente conseguidas. O alumnado que non supere a materia por avaliación continua terá unha/s proba/s de avaliación, ao redor dos contidos nucleares dá materia, coa data tope que marque o calendario do máster para os exames oficiais. Esta proba de avaliación suporá o 100% da puntuación e os seus pormenores e características serán concretadas polo profesorado ao alumnado o día da presentación da materia e cando se faga a consulta persoalmente. O tipo de proba/s figura/n en Moovi, nas respectivas materias, nun cartafol baixo a denominación [Alumnado non asistente], na que se presentarán os detalles das mesma/s, concretando tamén onde terá que realizar a entrega o estudiantado. As datas dos exames oficiais poden consultarse na web da Facultade de Educación e Traballo Social, na sección do mestrado.

Tamén podedes consultar a memoria Verfíca deste título na que atoparedes a ficha da vosa materia. <http://educacion-ou.webs.wbr.vigo.é/seguimento/wbr.mdiversidade>

En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza a Facultade de Educación e Traballo social, esta guía poderá ser adaptada para atender ás necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT).

Coa finalidade de favorecer a conciliación da vida laboral e a formación académica, os contidos, planificación, recursos metodolóxicos e sistema de avaliación adaptaranse para educadores en exercicio que acrediten un horario incompatible con las clases presenciales; en todo caso, garantizando a consecución das competencias e resultados de aprendizaxe establecidos neste documento. Abrirase un cartafol específico na plataforma Moovi na cal se informará das tarefas e probas de avaliación que guiarán o desenvolvemento desta materia para este alumnado.

Bibliografía. Fuentes de información**Bibliografía Básica**

Ekman, K. E., **Sobre la existencia del sexo. Reflexione sobre la nueva perspectiva de género.**, 978-8437643472, Cátedra, 2021

Bibliografía Complementaria

Bandura, A., **Auto-efficacité. Le sentiment d'efficacité personnelle**, Paris:De Boeck.,

Bem, S., **Gender schema theory: A cognitive account of sex typing**, Psychological Review, 88, (4) 354-364,

Berroeta, B., **Si no sabes a dónde vas... acabarás en otro lugar**, En M. S. Alcalá et al. Hacia una orientación profesional no sexista. Pamplona: Gobierno de Navarra, 5,

Coscojuela, R. e Subías, R., **¿Hombres dirigentes y mujeres ejecutoras?**, Cuadernos de Pedagogía, 211, 65-67,

Eagly, A. H., and Mladinic, A., **Gender stereotypes and attitudes toward women and men.**, Personality and Social Psychology Bulletin, 15, 543-558.,

Eastwick, P. W., Eagly, A. H., Glick, P., Johannesen-Schmidt, Fiske, S., Blum, A.M.B., Eckes, T., Hu, **Is traditional gender ideology associated with sex-typed mate preferences? A test in nine nations.**, Sex Roles, 1, 1-11,

Echezarreta, P. et al., **Programa coeducativo de orientación académicoprofesional para la educación secundaria.**, Vitoria: Servicio Central del Gobierno Vasco,

Espín, J; Rodríguez Moreno, M. L; Donoso, T. et al., **Análisis de recursos educativos desde la perspectiva no sexista**, Barcelona: Laertes,

Ferrer, M.P. e Sánchez, I., **Toma de decisión vocacional no sesgada por razón de sexo**, Madrid: CIDE,

García, M.F., **Educación y orientación para la igualdad en razón del género, perspectiva teórica y propuestas de actuación**, Madrid: UNED,

Glick, P, and Fiske, S. T., **The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism.**, Journal of Personality and Social Psychology, 70, 491-512,

Jato, E. y Méndez, M.J. (Eds.), **Elixir o futuro sin prejuicios**, Santiago de Compostela: Tórculo Artes Gráficas, S.L.,

Jato, E., Méndez, M.J., Iglesias, L. (Eds.) e Diz, J., Valcarce, M., Fernández, X.R., Rodríguez, **Xénero e igualdade de oportunidades. Materiais para a formación**, Santiago de Compostela: Tórculo Artes Gráficas,

Jato, E. y Valcarce, M., **A/o axente de igualdade de oportunidades: ámbitos de actuación e competencias profesionais**, en Jato, E. e Iglesias, L. Xénero e Educación Social,(79-97), Santiago de Compostela: Edicións Laio,

Jato, E., Valcarce, M. y Diz, J., **Elementos para a elaboración do perfil profesional de especialistas na área de igualdade de oportunidades para as mulleres**, En Geraldés, C. y Otras (2003): Integração das políticas e sistemas de educação e formação-perspecti,

Lameiras, M., Rodríguez Castro, Y.& González Lorenzo, M., **Evolution of Hostil Sexism and Benevolent Sexism in a Spanish Sample**, Social Indicators Research, 66, 197-211,

López, V.M., Monjas, R. y Pérez, D., **Buscando alternativas a la forma de entender y practicar la educación física escolar**, Barcelona: Inde,

Méndez, M.J., **Condicionantes de xénero e clase social na elección académicoprofesional no ensino secundario**, Inédito,

Pillado, N., Fernández, M.A., Mirás, A., Toja, B., Roca, M., Alvarriñas, M. López, S. y Rodríguez, P., **Memoria de una investigación-acción: atención a la diversidad en el aula desde el trabajo en grupo**, En M.A. González Valeiro, J.A. Sánchez Molina y A. Arecos Gayo (eds), Actas del IV Congreso de la As,

Prat, M. y Soler, S., **Actitudes, valores y normas en la educación física.**, Barcelona: Inde,

Rodríguez Castro, Y., Lameiras Fernández, M., Carrera Fernández, M.V. y; Failde, J.M., **Aproximación conceptual al sexismo ambivalente: Estado de la cuestión**, SUMMA Psicológica, 6 (2), 131-142,

Rodríguez Castro, Y., Lameiras Fernández, M., Magalhaes, M.J. & Carrera, M.V., **Los rasgos expresivos e instrumentales de la comunidad educativa española: Estudiantes, padres/madres y docentes**, Summa Psicológica UST, 2,

Ruiz, J.V., **Pedagogía de los valores en educación física**, Madrid: CCS,

Santos Guerra, M. A. (Eds.), **Perspectiva de género en la organización escolar**, Barcelona: Grao,

Spence, J. T. and Buckner, C., **Instrumental and expressive traits, trait stereotypes, and sexist attitudes**, Psychology of Women Quarterly, 24, 44-62,

Swim, J. K., Aikin, W.S., Hall, W. S.& Hunter, B. A, **Sexism, and Racism: Old-fashioned and Modern Prejudices**, Journal of Personality and Social Psychology, 68, 2, 199-214,

Tomé, A. y Rambla, X., **Contra el sexismo. Coeducación y democracia en la escuela**, Barcelona: Síntesis,

Tougas, F., Brown, A. M, Beaton and Joly, S. (1995), **Neosexism: Plus Ça Change, Plus C'est Pareil**, Journal of Personality and Social Psychology, 21, 842-849,

Valcarce, M., **Xénero e traballo asalariado**, en Cid, X. M. Repensar a educación e a sociedade: realidades e desafíos (81-93), Vigo: Servicio de P,

Valcarce, M. y Otras, **Guía de Buenas prácticas en Género. (Proyecto piloto Leonardo Da Vinci)**, Fundación Comarcal Valdeorras.,

Wandzilack, T.H., **Values development through physical education and athletics.**, Quest, 37, 176-185,

Rodríguez Castro, Y. y Martínez Román, R., **No me quieras tanto, quíereme mejor: Educación igualitaria y sexual frente a la violencia de género**, 978-84-1377-303-2, En VV.AA. (Eds.), Estudios sobre innovación e investigación educativa (606-616)., Dykinson,

Castro, M. R.; Diz, M. J. e Valcarce, M., **El alumnado de Formación Profesional Dual en Galicia análisis desde perspectiva de género.**, En M. Valcarcel et al. (Eds). Formación en alternancia a Formación Profesional Dual (pp. 135-162), USC, 2019

Rodríguez-Castro, Y., Martínez-Román, R., Alonso-Ruido, P., y Adá, A., **Patriarcado y adolescencia: su expresión a través de los estereotipos, el sexismo y los mitos del amor**, Dykinson, 2021

Rodríguez-Castro, Y., Martínez, R., Alonso, P., Adá, A., and Carrera, M., **Intimate partner cyberstalking, sexism, pornography and sexting in adolescents: new challenges for sex education.**, International Journal of Environmental Research and Public Health., 2021

Rodríguez-Castro, Y., Alonso, P., Lameiras, M., and Failde, J.M., **Del sexting al cibercontrol en las relaciones de pareja de adolescentes españoles: análisis de sus argumentos.**, Revista Latinoamericana de Psicología., 2018

Rodríguez-Castro, Y., Martínez, R., Alonso, P., and Carrera, M. V., **Análisis de la campaña #Primacoso: un continuo de violencias sexuales.**, Convergencia Revista de Ciencias Sociales., 2021

Adá, A., and Rodríguez-Castro, Y., **Analysis from a gender perspective of the Olympic Games on Twitter: The most important sports event in the world.**, European Sport Management Quarterly (RESM)., 2021

Recomendacións

Outros comentarios

Con independencia da situación particular de cada alumna/alumno, recoméndase a asistencia ás clases, co fin de interaccionar coas profesoras e realizar as actividades de aprendizaxe en grupo. Recoméndase igualmente resolver as dúbidas con tempo suficiente para cumprir os prazos de entrega dos traballos e as actividades propostas para a avaliación. Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).
